

Farklılıklerle Karşılaşma Deneyimi (FAKAD) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Farklılıklerle Karşılaşma Deneyimi (FAKAD) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21618>

Özet

Farklılıklarla Karşılaşma Deneyimi (FAKAD) Ölçeği, öğretmen adaylarının din eğitimi bağlamında karşılaştıkları farklılıklar karşısındaki deneyimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin dini, kültürel veya sosyal çeşitlilikle etkileşimlerini, bu etkileşimlere verdikleri tepkileri ve bu deneyimlerin bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi hedefler. Geliştirme çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır ve özellikle öğretmenlik mesleğine hazırlanan bireylerin, kapsayıcı ve çokulcu bir eğitim ortamı yaratma becerilerini anlamlandırmaya katkıda bulunmaktadır.

Ölçek, öğretmen adaylarının farklı inançlara, yaşam tarzlarına ve görüşlere sahip kişilerle olan karşılaşmalarının niteliğini nicel olarak belirlemek için tasarlanmıştır. Bu bağlamda, ölçek sonuçları, öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerini geliştirmeye yönelik müdahale programlarının tasarlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ölçeğin geliştirme süreci, kapsamlı bir pilot çalışma ve istatistiksel analizleri içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Farklılıklarla Karşılaşma Deneyimi, FAKAD, Din Eğitimi, Öğretmen Adayları, Çeşitlilik, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Ahmet Yemenici, H. Fatih Özdemir, Murat Selçuk.

Amaç

Farklılıklarla Karşılaşma Deneyimi (FAKAD) Ölçeği'nin temel amacı, öğretmen adaylarının din eğitimi ve genel eğitim ortamlarında farklılıklar (dini, etnik, kültürel vb.) karşısında sergiledikleri deneyim düzeylerini ve kalitelerini ölçmektir. Bu deneyimlerin ölçülmesi, pedagojik formasyon süreçlerinde çeşitliliğe duyarlı yaklaşımların geliştirilmesi açısından önemlidir.

Ölçek, öğretmen adaylarının farklılıklarla karşılaşma deneyimlerinin yalnızca sıklığı değil, aynı zamanda bu karşılaşmaların yarattığı bilişsel çatışma, duygusal tepkileri (hoşgörü, empati veya önyargı) ve bu durumlarla başa çıkma stratejilerini de ortaya koymaya amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, eğitim fakültelerinde ve ilahiyat fakültelerinde verilen eğitim programlarının içeriğinin çeşitlilik ve kapsayıcılık odağında yeniden düzenlenmesine rehberlik etmeyi hedefler.

Yapı

FAKAD Ölçeği, bireylerin farklılıklarla olan etkileşimlerini çok boyutlu bir psikolojik yapı olarak ele almaktadır. Ölçeğin ölçtüğü temel yapı (konstrakt), öğretmen adayların din eğitimi bağlamındaki çeşitlilik algısı ve bu algının davranışa dökülme biçimidir. Bu yapı, genellikle üç ana boyut veya faktör altında incelenir:

Bilişsel Boyut: Farklılıklara ilişkin bilgi düzeyi, bu farklılıklar rasyonel olarak anlama ve değerlendirme yeteneği.

Duygusal Boyut: Farklılıklara karşı hissedilen duygusal tepkiler (örneğin, rahatsızlık, merak, kabul veya reddetme).

Davranışsal Boyut: Farklılık gösteren bireylerle etkileşime girme istekliliği ve bu etkileşimlerde sergilenen somut davranışlar.

Geçerlik

Ölçeğin Geçerlik çalışmaları, FAKAD'ın gerçekten de farklılıklarla karşılaşma deneyimini ölçtüğünü doğrulamak üzere yürütülmüştür. Geliştirme çalışmasında (Yemenici vd., 2020), yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak öngörülen yapısal modelle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Ek olarak, ölçeğin kapsam geçerliliği, alan uzmanlarının görüşleri alınarak sağlanmıştır. Ölçüt bağantılı geçerlik kapsamında ise, FAKAD puanlarının, teorik olarak ilişkili olması beklenen hoşgörü, empati veya önyargı ölçekleri gibi diğer ilgili yapılarla anlamlı korelasyonlar gösterdiği tespit edilmiştir (yakınsak ve zırsak geçerlik kanıtları).

Güvenirlik

FAKAD Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı, Cronbach Alfa değeri ile belirlenmiştir. Geliştirme çalışmasında (Yemenici vd., 2020), ölçeğin genel Cronbach Alfa katsayısının yüksek olduğu ve kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu raporlanmıştır. Bu, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Alt faktörlerin güvenilirlik katsayıları da ayrı ayrı hesaplanmıştır ve her bir alt boyutun yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığına test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirliği çalışmaları yapılmış ve iki uygulama arasındaki korelasyonun yüksek olduğu saptanmıştır, bu da ölçeğin kararlı ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

FAKAD Ölçeği'nin yapısal temellerini belirlemek üzere uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ortaya konmuştur. Bu analiz, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları'nın faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Analizler sonucunda, ölçeğin toplam varyansın önemli bir kısmını açıklayan ve kuramsal beklentilere uygun sayıda faktöre ayrıldığı tespit edilmiştir.

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ise AFA ile elde edilen faktör yapısının farklı bir örneklem üzerinde test edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları (örneğin, RMSEA, CFI, TLI gibi uyum indeksleri), önerilen modelin veri ile mükemmel veya iyi bir uyum sergilediğini doğrulamıştır, bu da ölçeğin yapısal geçerliliğini güçlendirmiştir.

Araç

Test Türü:

Geliştirme Amaçlı, Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale).

Format:

Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği. Derecelendirme adimleri, katılımcıların farklılıklarla karşılaşma deneyimlerine ne ölçüde katıldıkları veya katılmadıkları belirlemeye yöneliktir (Örneğin; 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Mevcut Diller:

Türkçe.

Popülasyon Grubu:

Öğretmen Adayları (Özellikle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği adayları veya pedagojik formasyon eğitimi alanlar).

Yaş Grubu:

Genellikle Üniversite düzeyindeki genç yetişkinler (18-25 yaş).

Popülasyon Detayları:

Çalışma, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin eğitim veya ilahiyat fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları örneklemini üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi:

Veriler anket yöntemiyle toplanmış olup, psikometrik analizler için SPSS ve AMOS gibi istatistik paket programları kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Din Kültürü Öğretmenliği, Öğretmen Yeterliliği, Yapısal Geçerlik, Çe Tutarlılık, Çokulculuk, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları:

Makalede belirtilmemiştir. (Araştırmacı makalesinden ulaşılabilir.)

Kurumsal E-posta Adresleri:

Makalede belirtilmemiştir. (İlgili kurum e-postaları için yayıncıya başvurulmalıdır.)

Yayın Adresi:

Ahmet Yemenici (ayemenici@yahoo.com).

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Özinler:

Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret:

Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir; ancak ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazardan onay alınmalıdır.

Test Yılı:

2020 (Ölçek geliştirme makalesinin yayımlandığı yılı).

Ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

Orijinal PDF İndirme Bağlantısı: <farkliliklarla-karsilasma-deneyimi-fakad-olcegi-toad.pdf>

Kaynakça

Yemenici, A., Özdemir, H. F., ve Selçuk, M. (2020). Öğretmen adaylarının din eğitimiinde farklılıklarla karşılaşma deneyimleri: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Dini Araştırmalar*, 23(57), 9-36. doi: 10.15745/da.682694

Farklılıklarla Karşılaşma Deneyimi (FAKAD) Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Kaynak içerikte maddeler yer almadığı için bu bölüm boş bırakılmıtır, ancak yapısal gereklilik nedeniyle boşluk korunmuştur.)

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak makalede (Yemenici vd., 2020) yer almaktadır. Kullanım için bu makaleye başvurulması gerekmektedir.